

**Corpus Juris Canonici, Per Regulas Naturali Ordine
Digestas, Usuque Temperatas, Ex Eodem Jure, Et
Conciliis, Patribus, Atque Aliunde Desumptas, Expositi**

Opus, Tum In Rebus Obscuris Claritate, Tum Dispersis Collectione ac
delectu, in contrariis conciliatione, eximium, simulque Indicibus ac
Præfationibus, Notisque quamplurimis & exquisitis illustratum, ; In Tres
Tomos divisum

Complectens Prolegomena Ad Jus Canonicum In Se Et Universim
Consideratum

Gibert, Jean-Pierre

Coloniæ Allobrogum, 1735

§. II. Quæ sit Conciliorum natura.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74413)

SECTIO III.

Canones Apostolorum REGULARUM GALLICANARUM æquitatem probantes.

Quod hic annectimus de utilitate Canonum Apostolorum ad probandam æquitatem Regularum Gallicanarum, pars est fructus, quem ex labore nostro speravimus.

Prima nostrarum Regularum est, Episcopos posse, in Synodis Provincialibus disceptare quæstiones circa fidem aut mores in sua Provincia emergentes, & cæteras dirimere controversias ibidem ortas. Illa autem confirmatur per *Can. 36.* prout ad calcem *Decreti GRATIANI* referuntur; vel *30.* prout sunt in *Collectiõne Dionysii Exigui*, qui jubet Synodum Provinciale bis quotannis cogi, ad discutiendas difficultates circa dogmata, aliasque occurrentes quæstiones. *Bis in anno Episcoporum Synodus celebrator, ac pietatis inter se dogmata in disquisitionem vocantur, nec non incidenter contradicções dirimuntur.* Verba HALOANDRI retuli, ad calcem *Decreti* relata. Idem sensus est apud Dionysium Exiguum, sed aliis verbis declaratur: *Bis in anno Episcoporum Concilia celebrantur, ut inter se invicem pietatis dogmata explorent, & emergentes Ecclesiasticas contentiones amoveant.*

Secunda Sententia Gallicana est, approbationem translationis Episcoporum non pertinere ad Summum Pontificem, ex Institutione divinã, sed ex Ecclesiasticã duntaxat, quæ tandiũ perseverare debet quamdiũ Ecclesiæ utilitas illud requiret. Hæc autem Sententia confirmatur per *Canonem 13.* apud *Gratianum*. Apud Dionysium Exiguum *14.* qui, postquam prohibuit Episcopos ab unã ad aliam Sedem transire, casum excipit, quo major speratur utilitas in nova Sede; hocque supposito, requirit Episcopum non proprio consilio transire, sed multorum Episcoporum iudicio, & maxima Exhortatione. *Episcopo, qui suam Ecclesiam dereliquerit, alteri insilire nefas esto, licet à plurimis ad id compellatur, nisi rationabilis aliqua causa subsit, quæ hoc ipsum facere vi adigat; nempe quod plus lucri & utilitatis his, qui illic constituti sunt verbo pietatis conferre possit. Neque tamen hoc à se ipso, sed multorum Episcoporum iudicio, & exhortatione maximã, (Versio HALOANDRI.)*

Tertia est Sententia, Ecclesias Majores, ac præcipuè Nationales, posse sibi jura & disciplinam constituere, quam Nationis moribus conducere duxerint. Hæc Regula confirmatur per omnes Canones ex quibus colligitur Ecclesiam, cui hæc collectio fuit accommodata, in pluribus Capitibus disciplinã singularem usam fuisse. Nam *1.* ille pro Bigamo non reputabatur, qui duas antè Baptismum (*C. 16.*) uxores duxerat, vel unam antè Baptismum aliam post Baptismum, acceperat. Licet uterque pro Bigamo habeatur in Ecclesia Romana. *Innocent. I. Epist. II. C. 3.*

2. Nuptias interdixit omnibus præter Lectores, & Cantores, Clericis, *Can. 25.* In cæteris Ecclesiis Subdiaconi & alii inferiores Clerici uxores ducere poterant, in quibusdam jus illud habebat ipse Diaconus, qui, antequam Ordines susciperet, adversus Legem Calibatũ fuerat protestatus, *Can. 10. Ancyr.*

3. Duo Episcopi poterant consecrare Episcopum; *C. 1º.* in cæteris tres saltem requirebantur, *Can. 4. Nicæn. Can. 20. Arelat. anni 314. C. 1. Codicis Ecclesiæ Africanæ.*

4. Reprobatur Baptismus Hæreticorum, ideò tantum, quia erant Hæretici, *Can. 46. 47.* qui in reliquis Ecclesiis admittebatur, modo collatus fuisset in nomine trium personarum, Patris, Filii, & Spiritus Sancti, *Can. 8. Conc. Arelat. an. 314. Can. 19. Nicæn. Can. 1. constant.*

Deniquè, possumus etiam confirmare Sententiam, quæ fert, Reges ab Ecclesia non pendere circa temporalia, per *Canones 81. & 82.* qui docent, administrationem publicam & Magistratus Romanos, Dignitatibus Ecclesiasticis esse insociabiles.

Tom. I.

TITULUS XIV.

REGULÆ circa CONCILIA.

DE CANONIBUS locuturi, de CONCILIIS prius agimus; tum, quia à Conciliis vulgò constituuntur Canones; tum, quia à Conciliorum autoritate & distinctione, Canonum autoritas, præcipuaque inter illos discrimina defumuntur; Concilia autem considerari possunt, vel in genere, vel in specie.

Regulæ circa Concilia in genere.

Sunt Octo, quæ spectant ad Concilia in genere; Conciliorum Nomen, Natura, Finis, Divisio, Interpretatio, Dispensatio, Modi, quibus ligent & in illa delinquatur, Pœnæ, quibus in illa delinquentes, plectuntur. Hinc Octo circa ista:

§. I.

Quid sciendum circa Conciliorum NOMEN.

REGULA UNICA.

Non alia scienda sunt circa Conciliorum Nomen, quam quæ sequuntur*.

1. Concilii Nomen accipi pro Episcoporum Congregatione.

2. Hanc Episcoporum Congregationem variis aliis per se donari nominibus, quæ Concilii sunt Synonyma; qualia sunt ista, *Cætus, Synodus, Conventus, Concio, Ecclesia,* prout Concionem significat, *Senatus, Comitia,* aliave, si quæ sint, similia.

3. In *Corpore Juris Canonici* Episcoporum Congregationes communiter vocari *Concilium,* vel *Synodus,* sed frequentius *Concilium.*

4. *Synodi* nomen dari, non solum Episcoporum Congregationi, sed & convocato sub Episcopo, Presbyterorum Diœcesis suæ cœtui. *C. 11. 16. Dist. XVIII. C. 25. de Accus. C. 2. Sess. XXIIV. de Reform.*

§. II.

Quæ sit Conciliorum NATURA.

REGULA.

In eo sita est Conciliorum *Natura,* quòd sint Episcoporum Congregatio à Superiore Ecclesiastico legitime facta, ad Spirituales Res tractandas.

Regulæ veritas patet ex eò, quod contineat id omne, in quo Concilio cum aliis Cœtibus, tum Ecclesiasticis, tum Civilibus convenit, & in quo ab illis differt.

Convenit enim cum aliis Cœtibus in eo, quòd sit Congregatio à Superiore legitime facta; id siquidem esse debeant cæteri Cætus, ut sint legitimi.

Differt verò ab aliis Cœtibus, vel ratione *Personarum,* quæ convocantur, si enim qui convocantur non sunt Episcopi, Congregatio, quæ sit, non est Concilium. Hinc, Synodus Diœcesana, Capitula, tam Sæcularia, quam Regularia, non sunt Concilium, eo sensu, quo hic sumimus; vel ratione *Convocantis;* si enim Episcopi à Superiore Ecclesiastico non convocentur, sed à Principe, eorum, juxta Canonistas, Congregatio non est Concilium. Hinc, quoties Episcopi convocantur, ad Generalia Regni alicujus Comitia, similiave, à Principe, aliave ejus vices gerente, hujusmodi Congregatio est potius Cætus Civilis, quam Concilium; non tantum ob rerum, de quibus ibi agitur, quæque ut plurimum Temporales sunt, sed etiam, ob personæ convocantis, quæ Sæcularis est: qualitatem: vel ratione *rerum tractandarum,* quæ, ut præcipuos.

F 2

Ani-

* *Synodus C. 1. Dist. XV.* ad Conciliorum nomen spectat.

Animarum Pastores deceant Episcopos, Spirituales, esse debent.

C. 10. CAUS. II. QUÆST. V. probat, non licere Potestati Sæculari propriâ autoritate Concilia convocare.

C. 2. DIST. XCVI. docet, quæstionum, quæ in Conciliis tractantur definitionem, ad solos Episcopos pertinere. Canones quibus infra ostenditur solos Episcopos Conciliis Provincialibus interesse ut Judices, idem probant, à minori ad majus, de quolibet Concilio; cum id genus Concilii sit inter Concilia minimum.

§. III.

Quis Conciliorum FINIS.

REGULA.

Non ob aliud convocantur Concilia, quàm, ut aliquid circà Fidem, vel Mores, sive internos, sive externos, vel pacem Ecclesiarum statuatur. C. 2. DIST. LXIII.

C. 2. 3. 4. DIST. XCVI. Huc referri possunt item C. unic. SESS. XVII. C. 2. 21. SESS. XXIV. Concilii Tridentini.

Regula. RATIO hæc est: Conciliorum, quæ extrâ ordinem convocantur, triplex tantum est occasio, vel causa. Hæreses enim, vel Schismata, vel Abusus, ad eorum convocationem movent. Si autem, ad Hæreses damnandas convocantur, habent pro fine ipsam fidem, cujus conservationem, vel explanationem, intendunt. Si, ad Schismata tollenda congregantur, Ecclesiæ pacem respiciunt, eamque pro fine habent. Si, ad corrigendos mores, tum internos, tum externos, circà utrosque enim possunt esse abusus, mores contingunt, ad eosque, ut ad finem, referuntur. Concilia verò, quæ statis temporibus convocantur, vel aliàs convocantur, dum vigeant Canones, qui illa præcipiebant, non ob aliud præcepta erant, quàm, ut exorta circà fidem vel mores dubia, introducti abusus, turbæ excitatæ, vel lites, finirentur; ideoque ob tres fines in Regula memoratos.

Præterea, convocantur Concilia, ad publicum Ecclesiæ bonum: Triplex est autem Ecclesiæ bonum: Nempè, Veritas, Unitas, & Sanctitas. Veritati inserviunt Concilia, quæ ad tollenda circà fidem dubia convocantur. Quæ ad conciliandum pacem, Unitati: quæ ad tollendos vitiosos abusus, Sanctitati. Itaque, non alii debent esse Conciliorum fines, quàm in Regula contenti.

Dices fortassè, primum ex his finibus convenire tantum Concilio Universali; quia fides est Causarum Majorum præcipuâ, quæ sine Papæ autoritate definiri nequeunt, isthac verò non interponatur Concilio Particulari. Sed, ad id respondetur, quòd varii Canones docere videantur, quæstiones fidei, in prima Instantia decidi posse à Concilio Particulari, & inter alios, C. 5. 12. 13. 14. 16. DIST. XXX. quibus à Conc. Gangr. damnantur errores nonnulli Manichæorum, ad fidem nonnihil pertinentes.

§. IV.

De convocandi & præsidendi potestate, & de Sessionis ordine.

REGULA I.

Ejus est convocare, cujus est præsidere: qui autem est vel Dignitate, vel Ordinatione prior, is jure præsidet.

RATIO est: Ad convocandum, & ad præsidendum, requiritur superioritas ergà illos, qui convocantur, & quibus præsidetur.

REGULA II.

Undè sumitur præsentia, indè petitur Sessionis ordo.

RATIO: Præsentia aliave præcedentia, digniori debetur.

Utraque Regula infertur è C. 7. DIST. XVII. C. 1. DIST. XVIII. C. 2. SESS. XXIV. cit.

§. V.

Quæ sit Conciliorum in genere DIVISIO.

REGULA I.

Non est nisi duplex Conciliorum in genere Divisio, Substantialis & Accidentalis.

RATIO. In Conciliis, ut in aliis rebus, nihil est aliud, quàm Substantia & Accidentia. Divisio, quæ à Substantia petitur, Substantialis dicitur: quæ verò ab Accidentibus, Accidentalis.

Hanc Divisionem insinuat C. 4. DIST. XVII.

REGULA II.

Omne Concilium, secundum substantiam consideratum, est vel Generale, vel Particulare.

RATIO Divisionis. Omne Concilium non Generale est Particulare: propterea non est Concilium, nisi Ecclesia congregata: Ecclesia autem, vel tota, vel pars ejus: si tota, est Concilium Generale: si pars, est Concilium Particulare.

Hæc Divisio vocatur Substantialis; quia Concilii Generalis anima, nempè Spiritus Sanctus, ut est Spiritus Veritatis & Sanctitatis, substantialiter differt ab anima Concilii Particularis, quæ est mens humana sibi derelicta, quoad divagationem, vel deviationem à Veritate, & à Sanctitate, cum sit errori & vitio obnoxium.

REGULA III.

Concilium, tam Generale, quàm Particulare, juxtà Accidentia spectatum, est vel Ordinarium, vel Extraordinarium.

RATIO. Vel convocantur præfixo ab aliis Conciliis tempore; Talia sunt, quoad Particularia, quæ præcipiuntur. C. 2. 4. 6. 7. DIST. XVIII. C. 24. de Cons. DIST. III. &, quoad Generalia, quæ, quæ à Conciliis Constantiensis & Basiliensis: Vel datâ occasione; talia sunt omnia ferè Concilia Generalia, ac benè multa Concilia Particularia, &, inter alia, quæ in veteri Canonum Codice Ecclesiæ Universæ continentur. Nota, circà 2. & 3. Regulam, quòd Concilium Particulare vocatur quandoque Generale: idque, quia, licet Particulare sit, respectu Concilii Oecumenici, quod est absolute Generale, est tamen Generale, respectu plurium Conciliorum Particularium, quæ sub se comprehendit. Hujus observationis exemplum habes, in C. 4. DIST. XVII. sed clariùs, in C. 244. Part. IV. IVONIS.

§. VI.

Ad quem pertineat Conciliorum INTERPRETATIO, & quomodo sit facienda?

REGULA I.

Juridica Conciliorum Interpretatio pertinet ad Episcopos, qui Conciliis adfuerunt, eorumque Successores; sed præcipuè ad illum, qui præfuit, ejusque Successorem.

RATIO.